

Nærings- og handelsdepartementet
Postboks 8014 Dep
0030 OSLO

Deres referanse
201103251-3/TAB

Vår referanse (bes oppgitt ved svar)
11/01091-2/JSK

Dato
27. november 2011

Høringsuttalelse - Forslag til forordning om informasjonssystemet for det indre marked - IMI-forordningen - Nærings- og handelsdepartementet

Datatilsynet viser til Departementets høringsbrev av 12. oktober 2011.

Vedlagt høringsbrevet følger EU-parlamentets og Rådets forslag til forordning om administrativt samarbeid i informasjonssystemet for det indre marked ("IMI-forordningen"). Informasjonsutvekslingen som omfattes av forslaget skal foregå innenfor virkeområdet til direktivene 2006/123/EF, 2005/36/EF og 2011/24/EU, men det åpnes for senere utvidelser av systemets virkeområde.¹

Datatilsynets generelle og konkrete kommentarer følger nedenfor.

Kort om IMI

IMI er et internettbasert verktøy for utveksling av informasjon mellom europeiske myndigheter innenfor ulike sektorer. Informasjonen utveksles i forbindelse med oppfølgingen av den felleseuropeiske lovgivningen. IMI-systemet muliggjør direkte kommunikasjon mellom ulike myndigheter i de 27 EU-landene, i tillegg til de tre EØS-landene. Et høyt antall funksjonærer vil få tilgang til informasjonen – systemet er konstruert for å takle 100.000 tilknyttede brukere samtidig. I denne informasjonsstrømmen er det et betydelig innslag av personlig informasjon, herunder sensitive personopplysninger.

Generelle kommentarer

Regulering i forordnings form

Datatilsynet stiller seg positivt til at det foreslås innført regler som skal ivareta interessene og rettighetene til de enkeltpersoner som registreres og innlemmes i IMI-systemet. Tilsynet ser

¹ Europa-parlamentets og Rådets direktiv 2006/123/EF av 12. desember 2006 om tjenesteytelser i det indre marked, kapittel VI; Europa-parlamentets og Rådets direktiv 2005/36/EF av 7. september 2005 om anerkjennelse av ervervsmessige kvalifikasjoner, artikkel 8, 50, 51 og 56; Europa-parlamentets og Rådets direktiv 2011/24/EU av 9. mars 2011 om pasientrettigheter i forbindelse med grenseoverskridende helsetjenester: artikkel 10

det som fordelaktig at reglene gis i forordnings form, ettersom en slik tilnærming vil kunne bidra til et ensartet databeskyttelsesnivå i de berørte stater, i større grad enn gjennom en regulering i direktivs form.

Slik Datatilsynet ser det, må imidlertid valget av forordning som reguleringsform medføre at beskyttelsen av de registrertes rettigheter legges på et høyt nivå allerede fra begynnelsen. Ulikheter i utformingen av de nasjonale regler om personvern, eller i forståelsen og praktiseringen av disse, kan skape utfordringer for nasjonalstatene når kravene i forordningen skal etterleves.

Det er ikke utenkelig at et elevert beskyttelsesnivå for enkelte staters vedkommende vil kunne komme til å bli byrdefullt å implementere i praksis. Dette må imidlertid ikke medføre at det stilles lempede krav til databeskyttelsen i IMI, slik at de registrertes interesser blir skadelidende.

Fremtidige utvidelser av forordningens virkeområde

Et annet moment som tilsier at det bør etableres et høyt beskyttelsesnivå allerede fra begynnelsen, er den uttalte hensikten om fremtidige utvidelser av virkeområdet for forordningen, jf. forordningens bilag II. Denne omstendigheten kan komplisere de risikovurderinger som må utføres når det skal tas stilling til hvilket vernnivå som anses adekvat. Det bør derfor tas høyde for at fremtidige utvidelser kan begrunne et høyere beskyttelsesnivå enn hva dagens virkeområde tilsier.

Tilsynet anser det som hensiktsmessig at det innføres konkrete regler som pålegger de(n) behandlingsansvarlige regelmessige og planlagte risikovurderinger og systemgjennomganger, både med tanke på den teknologiske utviklingen generelt, og på grunn av fremtidige utvidelser av IMI-systemet. Kontinuerlige utvidelser i *politikkområder* som skal omfattes av IMI gjør det nødvendig å foreta vurderingene i lys av de nye kategorier av personopplysninger – og behandlingsmåter – som etter hvert innlemmes i systemet.

Forholdet mellom forslaget og direktiv 95/46/EF mv., og informasjonssikkerhet

Datatilsynet er i utgangspunktet positivt til at det i forordningen vises til de generelle reglene om personopplysningsvern i direktiv 95/46/EF, og de spesifikke reglene innenfor EU-systemet, gitt i forordning (EF) nr. 45/2001.

For den praktiske gjennomføringens skyld, ser tilsynet det imidlertid som anbefalelsesverdig at det inntas konkrete regler om informasjonssikkerhet i selve forordningen. Datatilsynet tror slike bestemmelser vil resultere i størst grad av harmonisering, noe som også vil kunne forhindre at det oppstår svake punkter i informasjonskjeden, på bakgrunn av divergerende nasjonale regler.

Merknader til de enkelte bestemmelsene

Artikkel 10

Artikkel 10 i forordningen regulerer adgangsrettigheter for IMI-aktører og IMI-brukere, som definert i artikkel 5. Bestemmelsene i artikkel 10 tredje og fjerde ledd forstås dit hen at

tilgangsnivået skal være begrenset i tråd med brukernes profesjonelle behov. Datatilsynet hadde gjerne sett at mer konkrete tiltak enn "*passende tekniske midler*" var angitt i selve forordningsteksten.

Forslaget til bestemmelse i artikkelens femte ledd, som forbyr anvendelse av personopplysninger til formål som ikke er forenlige med det opprinnelige behandlingsformålet, er velkomment, men plasseringen av den representerer et brudd med tradisjonell systematikk.

Etter Datatilsynets oppfatning, kan det med fordel vurderes om formålsbegrensningen bør komme til uttrykk i en egen artikkel. I så fall vil det kunne bidra til å synliggjøre det viktige prinsippet om formålsbegrensning i større grad, noe som igjen vil kunne føre til en bedre etterlevelse av prinsippet i praksis.

Artikkel 13

Av artikkelens første ledd fremgår det at personopplysninger som behandles i systemet, skal blokkeres, eller sperres, "*senest*" 18 måneder etter at den aktuelle samarbeidsprosedyren er avsluttet. De samme opplysningene skal deretter slettes etter at det til sammen har gått fem år fra avslutningstidspunktet for samarbeidsprosedyren, jf. annet ledd.

Det fremstår som uklart hvorvidt angivelsen av en maksimumsfrist skal gi medlemsstatene adgang til å innføre kortere blokkeringsfrister. Spørsmålet synes relevant med tanke på at forskjellige personopplysningskategorier og behandlingsformål kan begrunne en differensiering av fristen for sperring i det enkelte typetilfelle. Det samme gjelder slettefristen på fem år.

Uansett er det vanskelig, på bakgrunn av høringsdokumentene, å se begrunnelsen for de foreslåtte tidsfristene.

Artikkel 15

Artikkelen gjelder behandling av særlige kategorier av personopplysninger – det vil i si *sensitive personopplysninger*, etter personopplysningslovens terminologi. Artikkelen gir en generell henvisning til artikkel 8 annet ledd i direktiv 95/46/EF, som fastslår at disse opplysningskategoriene kun kan behandles på særlige vilkår.

Datatilsynet er tilfreds med henvisningen til direktivet, men anser at det i praksis bør fremstilles på en utvetydig og uttømmende måte hvilke sensitive opplysninger som kan behandles under de ulike politikkområdene. Synspunktet gjelder ikke minst behandling av opplysninger om straffbare forhold på bakgrunn av datasubjektets samtykke, jf. artikkel 15 annet ledd.

Artikkel 16

I artikkelens første ledd vises det til at behandlingen av personopplysninger i medhold av IMI-forordningen skal foregå i samsvar med reglene om informasjonssikkerhet i forordning (EF) nr. 45/2001.

Datatilsynet anser at reglene i nevnte forordning i utgangspunktet gir et adekvat personopplysningsvern, men at det for å oppnå en reell harmonisering i praksis vil være formålstjenlig å innta, eller vise til, mer konkrete normer enn de som er angitt i artiklene 22 til 24 i forordning (EF) nr. 45/2001.

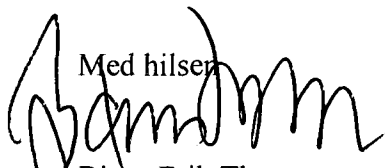
Artikkel 18

Slik Datatilsynet ser det, kunne det komme tydeligere frem av teksten at sperring etter 18 måneder ikke på noen måte beskjerer datasubjektenes innsynsrett. Datatilsynet har for øvrig vanskelig for å se hva som skulle begrunne en innskrenkning i den enkeltes rett til å rette eller slette opplysninger i sperreperioden, slik artikkelens annet ledd gir uttrykk for.

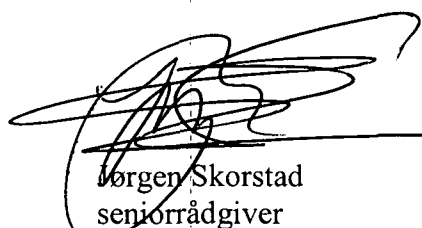
Artikkel 22

Angivelsen av tre kumulative vilkår for utveksling (eksport) av IMI-opplysninger med tredjeland gir tilsynelatende et høyt beskyttelsesnivå. Ikke desto mindre vil Datatilsynet understreke at henvisningen til "*passende garantier*" etter artikkel 26 i direktiv 95/46/EF, kan medføre at løsninger som er av utpreget privatrettslig karakter blir benyttet til formål og situasjoner innenfor den offentlige administrasjon. Dette vil i så fall kunne føre med seg problemstillinger som det kan være vanskelig å forutse utfallet av.²

Med hilsen

Bjørn Erik Thon
direktør

Jørgen Skorstad
seniorrådgiver

Kopi: Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet,
v/Statsforvaltningsavdelingen,
Pb 8004 Dep, 0030 Oslo

² Se for eksempel Kommisjonens beslutning av 27. desember 2004 (2004/915/EF) og Kommisjonens beslutning av Kommisjonens avgjørelse av 5. februar 2010 (2010/87/EU).